

FINANČNÝ PRÍSPEVOK NA PREVÁDZKU V NOVELE ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH ÚČINNEJ OD 1. 10. 2019

PRAKTICKÁ PRÍRUČKA
PRE POTREBY ČLENOV
NEZÁVISLEJ PLATFORMY SOCIOFÓRUM, O. Z.

ÚVOD

Dňom 1.10.2019 nadobudla účinnosť novela zákona o sociálnych službách č. 280/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, v časti tej právnej úpravy, ktorá sa týka podmienok, spôsobu výpočtu a zúčtovania finančného príspevku na prevádzku pre neverejných poskytovateľov sociálnej služby (ďalej len „FPP“).

Za spracovanie ďakujeme našej hovorkyni **Mgr. Lýdii Brichtovej, PhD.**

Naša vďaka patrí aj **nadácii SOCIA** za finančnú podporu pri jej vydaní.

Nezávislá platforma SocioFórum, o. z.

www.socioforum.sk

socioforum@socia.sk

ČO BOLO CIEĽOM UVEDENÝCH ZMIEN ZO STRANY ORGANIZÁCIÍ ZASTUPUJÚCICH NEVEREJNÝCH POSKYTOVATEĽOV A ZÁKONODARCU?

V úvode by sme radi a otvorene uviedli, že zmeny týkajúce sa FPP, ktoré boli prijaté a zapracované do predmetnej novely, sú výsledkom dlhoročného úsilia a doslova „boja“ viacerých organizácií zastupujúcich neverejných poskytovateľov, vrátane Nezávislej platformy SocioFóra, o. z., s cieľom vytvoriť priaznivejšie a aj rovnocennejšie podmienky pre neverejných poskytovateľov v porovnaní s verejnými poskytovateľmi. Nie je žiadnou tajnosťou, že zástupcovia obcí reprezentovaní ZMOS-om, ktorých sa zmeny týkajúce s FPP výrazne dotknú aj finančne, zásadne s našimi (dnes už schválenými) zmenami nesúhlasili.

Ako uvádza zákonodarca v dôvodovej správe k predmetnej novele, zmenami sa pripúšťa súbežné financovanie prevádzkových nákladov sociálnej služby u neverejných poskytovateľov počas príslušného rozpočtového roku z viacerých verejných zdrojov (aj verejné zdravotné poistenie) a zo skutočných príjmov konkrétneho neverejného poskytovateľa z platenia úhrad za sociálnu službu v príslušnom rozpočtovom roku, ktoré môžu byť vyššie ako priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za porovnateľnú sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku. Cieľom týchto zmien bola aj motivácia neverejných poskytovateľov k tomu, aby sa neprihliadanie na skutočnú výšku ich úhrady prejavilo aj v cenovej politike neverejného poskytovateľa, t. j. aj vo výške úhrady za sociálnu službu, ktorú požadujú od prijímateľov.

FINANČNÝ PRÍSPEVOK NA PREVÁDZKU POSKYTOVANEJ SOCIÁLNEJ SLUŽBY (§ 77)

Hneď v úvode je potrebné uvedomiť si, že pri poskytovaní, výpočte a zúčtovaní finančného príspevku na prevádzku, síce boli prijaté novelou zákona č. 280/2019 Z. z. viaceré legislatívne zmeny, ale tie ustanovenia zákona o sociálnych službách, ktoré síce neboli zmenené predmetnou novelou, ale sa FPP týkajú, je potrebné uplatňovať. Zdôrazňujeme to z dôvodu, že nie všetkým obciam/mestám a neverejným poskytovateľom je to zrejmé. Ide predovšetkým o spôsob určenia výpočtu FPP, ktorý sa odvíja aj toho, či obec/vyšší územný celok poskytuje/neposkytuje alebo zabezpečuje/nezabezpečuje prostredníctvom právnickej osoby druh sociálnej služby, na ktorú neverejný poskytovateľ žiada finančný príspevok na prevádzku, nakoľko spôsob výpočtu FPP v závislosti od tejto skutočnosti je rozdielny podľa toho, koho priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy sa berú do úvahy (napr. obce, inej obce, VÚC, inej VÚC, neverejného poskytovateľa, iného neverejného poskytovateľa).

AK OBEC/MESTO/VÚC POSKYTUJE ALEBO ZABEZPEČUJE DANÝ DRUH SOCIÁLNEJ SLUŽBY, NA KTORÝ NEVEREJNÝ POSKYTOVATEĽ ŽIADA FINANČNÝ PRÍSPEVOK NA PREVÁDZKU

V takomto prípade sa výška FPP na príslušný rozpočtový rok **určí vo výške rozdielu medzi priemernými bežnými výdavkami na poskytovanie sociálnej služby v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku** za predchádzajúci rozpočtový rok v prepočte na jednotku výkonu podľa § 77 odseku 1 a

- a) priemerným príjmom z poskytnutého finančného príspevku podľa § 71 ods. 6 na sociálnu službu v pôsobnosti obce za predchádzajúci rozpočtový rok v prepočte na jednotku výkonu podľa odseku 1, ak ide o sociálnu službu v zariadeniach uvedených v § 35, § 36 a § 40,
- b) priemerným príjmom neverejných poskytovateľov sociálnej služby z poskytnutého finančného príspevku podľa § 78a na sociálnu službu za predchádzajúci rozpočtový rok v prepočte na jednotku výkonu podľa odseku 1, ak ide o sociálnu službu v zariadeniach uvedených v § 34, § 37 až 39,
- c) príjmom neverejného poskytovateľa sociálnej služby z poskytnutého finančného príspevku podľa § 76 na sociálnu službu na príslušný rozpočtový rok v prepočte na jednotku výkonu podľa odseku 1, ak ide o sociálnu službu uvedenú v § 41,
- d) priemernými skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrady za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok v prepočte na jednotku výkonu podľa § 77 odseku 1.

AK OBEC/MESTO/VÚC NEPOSKYTUJE ALEBO NEZABEZPEČUJE DANÝ DRUH SOCIÁLNEJ SLUŽBY, NA KTORÝ NEVEREJNÝ POSKYTOVATEĽ ŽIADA FINANČNÝ PRÍSPEVOK NA PREVÁDZKU

V takomto prípade neberieme do úvahy pri výpočte FPP priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy, ktoré má obec/mesto/VÚC a platiteľ FPP má právo si **vybrať** z viacerých možností.

To znamená, že ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu, ktorú obec alebo vyšší územný celok v predchádzajúcom rozpočtovom roku neposkytovali alebo nezabezpečovali prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadili alebo založili, **za priemerné bežné výdavky a za priemerné skutočne dosiahnuté príjmy sa považujú:**

- a) priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy za túto sociálnu službu poskytovanú **v pôsobnosti inej obce** v územnom obvode príslušného vyššieho územného celku, v ktorom sa obec nachádza, za predchádzajúci rozpočtový rok, ak ide o obec,

- b) priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy za túto sociálnu službu poskytovanú **v pôsobnosti iného vyššieho územného celku**, ktorého územný obvod je susediaci s územným obvodom vyššieho územného celku, za predchádzajúci rozpočtový rok, **ak ide o vyšší územný celok**,
- c) priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy za túto sociálnu službu poskytovanú **inými neverejnými poskytovateľmi sociálnej služby s finančnou podporou podľa odseku 1 a § 76 alebo § 78a, v územnom obvode obce** za predchádzajúci rozpočtový rok, **ak ide o obec**,
- d) priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy za túto sociálnu službu poskytovanú **inými neverejnými poskytovateľmi sociálnej služby s finančnou podporou podľa odseku 1 a § 76 alebo § 78a, v územnom obvode vyššieho územného celku** za predchádzajúci rozpočtový rok, **ak ide o vyšší územný celok**,
- e) **skutočné** bežné výdavky a skutočne dosiahnuté príjmy **neverejného poskytovateľa** sociálnej služby za predchádzajúci rozpočtový rok, alebo
- f) **predpokladané** bežné výdavky a predpokladané príjmy **neverejného poskytovateľa** sociálnej služby na príslušný rozpočtový rok, ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby neposkytoval túto sociálnu službu v predchádzajúcom rozpočtovom roku.

NEZOHĽADŇOVANIE PRÍJMU Z ÚHRADY OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI A SKUTOČNE DOSIAHNUTÝCH PRÍJMOV NEVEREJNÉHO POSKYTOVATEĽA Z PLATENIA ÚHRAD

Po posúdení vyššie uvedenej otázky (či obec alebo VÚC danú sociálnu službu poskytuje/zabezpečuje alebo neposkytuje/nezabezpečuje) postupuje obec/mesto/VÚC **pri výpočte a pri zúčtovaní FPP** v súlade s prijatými legislatívnymi zmenami, konkrétne v **§ 71 ods. 4**, v ktorom sa vypúšťa písmeno b) a v **§ 77 odsek 12**, ktorý bol vypustený celý.

To v praxi znamená, že touto zmenou **sa vypúšťa:**

1. **zohľadňovanie príjmu z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti** na základe verejného zdravotného poistenia, **na účely určenia výšky FPP** neverejným poskytovateľom v zariadeniach podmienených odkázanosťou (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, zariadenie opatrovateľskej služby a špecializované zariadenie). V dôsledku tejto zmeny budú **bežné výdavky** vynaložené na **poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti** v zariadení sociálnych služieb prevádzkovanom **verejným poskytovateľom** v predchádzajúcom rozpočtovom roku **zahrnuté v plnom rozsahu do výšky finančného príspevku na prevádzku** poskytovanej sociálnej služby poskytovaného **neverejnemu poskytovateľovi** sociálnej služby z rozpočtu obce alebo vyššieho územného celku na príslušný rozpočtový rok a to aj napriek tomu, že u verejných poskytovateľov boli tieto

výdavky financované aj z verejného zdravotného poistenia (paušálna suma 3,30 eur/deň/klient) rovnako bude/môže byť ošetrovateľská starostlivosť financovaná z verejného zdravotného poistenia aj u neverejného poskytovateľa v príslušnom rozpočtovom roku,

2. zúčtovanie poskytnutého FPP neverejnému poskytovateľovi na príslušný rozpočtový rok, ak sú skutočne dosiahnuté príjmy tohto neverejného poskytovateľa sociálnej služby z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v príslušnom rozpočtovom roku **vyššie**, ako priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci **rozpočtový rok**, z ktorých príslušná obec alebo VÚC vychádzala v spôsobe určenia výšky tohto finančného príspevku na príslušný rozpočtový rok.

Podľa právnej úpravy účinné do 30. 9. 2019 sa výška FPP pri zúčtovaní **znížila** o rozdiel medzi skutočne dosiahnutými **príjmami z platenia úhrad** za sociálnu službu poskytovanú **neverejným poskytovateľom** sociálnej služby v príslušnom rozpočtovom roku a **priemernými skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku** za predchádzajúci rozpočtový rok. To sa podľa novej úpravy vypúšťa.

NEZISKOVOŠŤ A KLADNÝ ROZDIEL MEDZI VŠETKÝMI PRÍJMAMI A SKUTOČNÝMI VÝDAVKAMI

Aj po týchto zmenách, **nárok na finančnú podporu** z verejných prostriedkov, konkrétne na FPP, majú len **neverejní poskytovatelia**, ktorí pri poskytovaní sociálnej služby **nedosahujú zisk**.

Čo však neznamená, že neverejný poskytovateľ **nemôže dosiahnuť** v príslušnom rozpočtovom roku **kladný rozdiel** medzi

- a) **výškou všetkých disponibilných dosiahnutých finančných zdrojov**/(príjmami z vlastných zdrojov aj z verejných zdrojov a iných zdrojov) spojených s poskytovaním sociálnej služby, **ide skutočne dosiahnuté príjmy** a
- b) **výškou jeho skutočných výdavkov**, vrátane **všetkých jeho nákladov/výdavkov**, spojených s poskytovaním sociálnej služby.

Ak **neverejný poskytovateľ dosiahne vyššie uvedený kladný rozdiel**, je **povinný vrátiť** obci alebo VÚC ako poskytovateľovi FPP **sumu vo výške kladného rozdielu (nie celý FPP)**.

AKO POSTUPUJE OBEC/MESTO/ VÚC PRI ZÚČTOVANÍ FPP V ZSS S ODKÁZANOSŤOU?

Pri zúčtovaní FPP v zariadeniach podmienených odkázanosťou za príslušný rozpočtový rok je potrebné zohľadniť, v prepočte na počet prijímateľov sociálnej služby, na ktorých je FPP v zariadení určený, **mimo iných zdrojov príjmu** aj:

1. **príjem (skutočný príjem) neverejného poskytovateľa** na príslušný rozpočtový rok z poskytnutého FPP v zariadeniach podmienených odkázanosťou za príslušný rozpočtový rok,
2. **príjem (skutočný príjem) neverejného poskytovateľa** sociálnej služby na príslušný rozpočtový rok z **úhrady ošetrovateľskej starostlivosti** na základe verejného zdravotného poistenia,
3. **skutočne dosiahnutý príjem neverejného poskytovateľa sociálnej služby z platenia úhrad za sociálnu službu** poskytovanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby v príslušnom rozpočtovom roku, a to vrátane zložky tohto príjmu, **ktorá je vyššia ako priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku** za predchádzajúci rozpočtový rok.

ZMLUVA O POSKYTOVANÍ FPP (§ 75 ODS. 14)

FPP sa naďalej poskytuje na základe písomnej zmluvy, najskôr odo dňa uzatvorenia zmluvy o poskytovaní tohto finančného príspevku a to aj podľa § 51 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a aj v zmysle zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Obsahom tejto zmluvy sú aj podmienky zúčtovania FPP a dôvody jeho vrátenia a z nich je potrebné vychádzať aj v konkrétnych individuálnych prípadoch.

REGULOVANÁ ÚHRADA (§ 72 ODSEK 3)

Je potrebné zdôrazniť, že napriek uvedenej zmene **zostáva zachovaná zákonná požiadavka regulovanej úhrady**, pričom sa vychádza z úrovne ekonomicky oprávnených nákladov neverejného poskytovateľa a **príjmov** tohto neverejného poskytovateľa z **verejných prostriedkov**, vrátane príjmu z finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby za predchádzajúci rozpočtový rok.

**PRECHODNÉ USTANOVENIA K ÚPRAVÁM ÚČINNÝM OD 1. OKTÓBRA 2019
(§ 110AN)**

Uvedené prechodné ustanovenia upravujú ako bude obec a vyšší územný celok postupovať pri vyššie uvedených zmenách od 1. 10. 2019.

Obec a vyšší územný celok v rozsahu svojej pôsobnosti a neverejný poskytovateľ sociálnej služby v zariadení uvedenom v § 35, § 36, § 38 a 39, ktorí uzatvorili písomnú zmluvu o poskytnutí finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby na rozpočtový rok 2019 a na určenie výšky tohto finančného príspevku, ktorý sa má na základe tejto zmluvy poskytovať aj po 30. septembri 2019, sa príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia započítava podľa § 71 ods. 4 písm. b) a § 77 účinného do 30. septembra 2019, sú povinní uzatvoriť dodatok k tejto zmluve, na základe ktorého sa na účely určenia výšky tohto finančného príspevku podľa § 77 za obdobie po 30. septembri 2019 nezapočíta príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia.

Obec a vyšší územný celok v rozsahu svojej pôsobnosti a neverejný poskytovateľ sociálnej služby, ktorí uzatvorili písomnú zmluvu o poskytnutí finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby na rozpočtový rok 2019 a výška tohto finančného príspevku, ktorý sa má na základe tejto zmluvy poskytovať aj po 30. septembri 2019, sa na základe tejto zmluvy znižuje podľa § 77 ods. 12 účinného do 30. septembra 2019, sú povinní uzatvoriť dodatok k tejto zmluve, na základe ktorého sa za obdobie po 30. septembri 2019 tento finančný príspevok neznižuje o rozdiel medzi skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby v rozpočtovom roku 2019 a priemernými skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za rozpočtový rok 2018.

Vzhľadom na zmeny prijaté touto novelou pre FPP bolo potrebné upraviť aj ustanovenie § 110aI prvej vety, v časti zohľadňovania príjmu z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia podľa § 71 ods. 4 účinného od 1. januára 2018 na účely určenia výšky finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa § 77, a to tak, že sa od 1. októbra 2019 táto časť § 110aI prvej vety v časti prijatých zmien **neuplatňuje**.